

Dětský folklorní kroužek Modřice, z.s.
ve spolupráci s rodiči a s podporou
města Modřice pro vás připravili

Vítání jara v Modřicích

NEDĚLE 3. 4. 2022 OD 14.00
SRAZ NA NÁMĚSTÍ PŘED RADNICÍ

Průvod se zpěvy a tanci půjde ulicí
Benešovou k PBDS na Nádražní ulici,
dále přes ulici Komenského, Husovu a
Masarykovu až k rybníčku v nových
Modřicích, kde budou připraveny
stánky s občerstvením, táborák a
tvořivý program pro děti.

Hudební nástroje, píšťalky, chrastítka,
pokličky a jiné rachotivé předměty
jsou vítány!

@DFKMODRICE

WWW.FOLKLORNI-KROUZEK-MODRICE.CZ

Původ vynášení smrtky a vítání jara

Jarní slavnosti oslavující konec zimy a obnovu života v přírodě jsou pradávným rituálem. Všechny společnosti obdělávající půdu se vyznačovaly uctíváním země i souvisejících bohů a různými magickými úkony, které měly lidem pomoci k zajištění ochrany a plodnosti dobytka i polí. Západní Slované, podobně jako někteří jejich sousedé, otevírali cestu jaru symbolickým zneškodněním bohyně smrti (zimy) ohněm a utopením v živé tekoucí vodě s následným přivítáním jara zelenými ratolestmi, barevnými stužkami a veselými zpěvy. Z dokumentů římskokatolické církve, vydaných v Praze v letech 1366 a 1384, vyplývá velká oblíbenost těchto tradic z předkřesťanské éry i ve středověku a jsou v nich odsuzovány jako pověrečné. Důležitost rituálu postupně klesala, od 19. století se z něj staly hry mládeže a v současnosti je obnovován folklorními skupinami jako jedna z aktivních volnočasových akcí.

Tradice

Starý lidový zvyk vynášení smrtky a vítání jara symbolizuje odcházení zimy a příchod jara. V našem regionu se zpravidla provádí na **Smrtnou neděli**, což je 2 týdny před Velikonocemi (někde se vítá jaro až další, „květnou“ neděli, nebo se obřad provádí na první jarní den). Dívky vynášejí slaměnou figuru pod jménem **Morena, Morana, Mařena, Smrtka, Smrtholka či Smrtolka** za zpěvu a obřadného tance. Smrtka je oblečena do krásných ženských šatů s šátkem na hlavě, na krku korále z vyfouklých vajec (neobarvené vyfouklé vajíčko znamenalo zmar). Obcházel se s ní se zpěvem po staveních a dostávaly se za to čerstvá vajíčka, máslo a někdy i drobné mince. Na závěr se vynesla za ves nebo za město, zapálila a hodila do potoka, aby už nemohla nikomu škodit.

Zpátky do vesnice či města se doneslo **nové léto**, ozdobený strom zvaný **lító, lítečko nebo májíček**. Lítečko bylo ozdobené stužkami, papírovými holubičkami, řetízky a jinými ozdobami především v červené a zelené barvě. Od toho dne pak začalo děvčatům pasení husí. Večer po vynesení smrtky se u nejstarší dívky z darovaných vajíček vystrojila večere (míchaná vajíčka).

Historická pochoutka – „Pučálka“

Podle knížky „Obyčeje, pověry, slavnosti a zábavy prostonárodní“ (Čeněk Zíbrt, 1889): „...Podnes na Moravě vystrojují děvčata, zanesše smrt, hostinu a při ní nejdůležitějším pokrmem jest **Pučálka**...“ „Pučálka jest pokrm z hrachu, který se po tři dni ve vodě močí, až napučí, nabubří; pak se na pánvici pepřem a solí posypá a praží. Na Moravě Pučálka hlavně jí se na smrtnou neděli, když se Morana z měst anebo dědiny ven vynáší.“

Ze současného pohledu je pučálka určitě „zdravá strava“ a základní surovina – **neloupaný zelený hrách** (aby mohl vyklíčit) je běžně k dispozici v obchodech. Je třeba ho zalít v ploché nádobě vlažnou vodou a nechat asi 2 dny v teple „napučet“. Přitom je vhodné hrách denně propláchnout a přebytečnou vodu slít. Během dalších dvou dnů vyklíčí a je možné ho na lžici čerstvého másla zprudka na pánvi opéct a na slano nebo na sladko připravit k jídlu. Pučálka je nejlepší ještě teplá, ale chutná dobře i bez pražení.

Písničky a říkadla

Smrtko, Smrtko bílá,
kdes tak dlouho byla?
U studánky, u studánky,
ruce, nohy myla.

Smrtko, Smrtko bílá,
čímś je utírala?
Zeleným lístečkem,
červeným kvítečkem.

Skoč, babo, do vody,
natrhé tam jahody.
Proč bych já tam skákala,
své sukničky máchala.
Skoč tam sám,
bude z tebe pán.
Skoč tam sama,
bude z tebe panna.

Panímámo krásná,
dala ste nám máslo.
Dala ste nám maličko,
přidáte nám vajíčko.

Smrtolenko, má milá,
kdes tak dlouho bévala?
Na peci jsem sedala,
drobné rebe jídala.

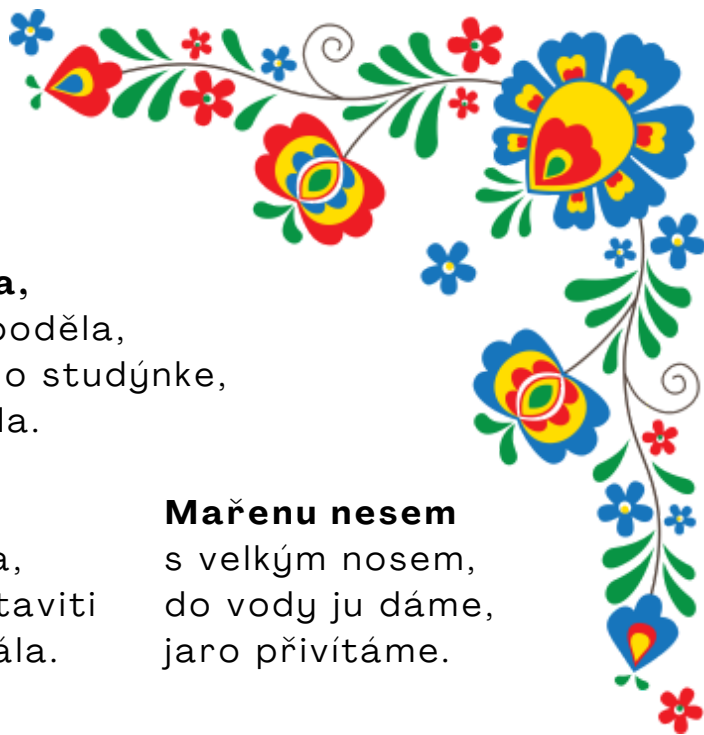
Smrt nesem, zanesem,
nové léto přinesem.

Neseme Moreno,
na vrchu červenó,
na spodku zelenó,
pěknó, pěknó,
pěkně přistrojenó.

Líto, nový líto,
co jsi nám přineslo?
Mnoho dobrého, kvítí
pěkného, barevného.

Zimo, zimo,
běž už pryč,
nebo na tě vezmu bič.
Kšááááááá!

Písničky a říkadla

Smrt chodí po vsi,
má velký vousy.
Už nemůže choditi,
musíme ji nositi.

Smrtná neděla,
kam jsi klíčky poděla,
klíčky spadle do studýnke,
já jsem je viděla.

Od města k městu,
neseme nevěstu.
Jestli nám nic nedáte,
tak vám ji tu necháme!!

Vyhořela fára
blízko pivovára,
musíme ju postavit
pro našeho krála.

Mařenu nesem
s velkým nosem,
do vody ju dáme,
jaro přivítáme.

Už se vrby zelenají,
na dvě strany prokvétají,
radujme se, veselme se.

Král není doma,
jel do Kuřima,
nakupovat koření
na hlavičky bolení.

Smrt jsme vám vynesli,
nové léto přinesli.
Smrt plave po vodě,
nové léto k nám jede.

Žezulička v háji zpívá,
sedmihlásek se ozývá,
radujme se, veselme se.

Přišlo jaro do vsi,
kde jsi, zimo, kde jsi,
byla zima mezi náma,
ale už je za horama.
Hu, hu, hu,
jaro už je tu!

Bud'te tu, babičky, veselé,
už vám to létečko neseme,
pěkně zelené, rozmarýnové.

Byla zima mezi náma, ale
už je za horama,
radujme se, veselme se.

Dětský folklorní kroužek Modřice

Ivana Cetlová: choreografie, vedení nácviku dětí, scénář akce

Jana Gajdušková: nácvik dětí, organizace a koordinace akce

Stanislava Kořenková: nácvik dětí, organizace dílniček

Gabriela Brázdová: nácvik dětí

Jitka Vystrčilová: kroje

Vlastík Čevela: web, archiv, Zpravodaj

Kateřina Chudová: hudba, grafika, sociální sítě

**Děkujeme všem rodičům a příznivcům za podporu
a pomoc při organizaci této akce!**

@DFKMODRICE

WWW.FOLKLORNI-KROUZEK-MODRICE.CZ